

AVENÇ

dels ANNALS de la

Societat Catalana d'Estudis Polítics, Econòmics i Socials

ANY II

BUENOS AIRES, ABRIL 1944

N.º 10

Plantejament evolutiu del problema actual de la cultura social

Per JOAN CUATRECASAS

ES molt admesa la teoria que explica la crisi present de la humanitat per una senzilla lluita de classes, o sia una guerra d'interessos econòmics. Però cal aprofundir un xic més per trobar una munió de fenòmens inexplicables i confosos, de vegades contradictoris, si ens guiem per la hipòtesi de la lluita econòmica. Creiem que es tracta d'un fenomen més complex i de molta més transcendència. Aquestes consideracions, dutes a la Societat Catalana d'Estudis Polítics, Econòmics i Socials, no tenen altra aspiració que cridar l'atenció sobre aquest tema i obrir discussió.

En mig dels fets caòtics del món actual, veiem una lluita desenfrenada per aconseguir o mantenir el poder material i moral a tot preu. ¿Qui són els que lluiten per aquest poder i per què s'ha aguditzat aquesta lluita? En realitat, aquesta lluita pel poder gairebé sempre és impulsada no per un egoisme personal, sinó per una sentida necessitat de defensar sistemes d'interessos socials que s'estan acabant i esfondrant. La ignorància fa que les oligarquies vegin molts fantasmes on només hi ha progrés sincer i positiu. El mateix procés ha passat en tots els ordres doctrinals de la ciència.

L'astronomia positiva hagué de lluitar amb els teòlegs per arribar a imposar el coneixement exacte del sistema de Galileu. Encara avui, els mateixos homes de ciència no s'adonen de la transcendència d'aquest descobriment sobre l'esperit humà i sobre l'evolució del pensament. I la mateixa cosa

s'ha esdevingut amb la Medicina, la Química i totes les altres ciències. Un fenomen igual, per bé que una mica més complex, és el que ara s'esdevé amb la Sociologia.

Estem en un moment crític i decisiu de la transformació de les doctrines sociològiques. I aquesta transformació és un procés llarg que encara té arrels pregones i contradictòries. Jo no crec que la raó absoluta dels *shocs* socials que fan crisi actualment sigui el problema de les reivindicacions econòmiques de la classe obrera. Els reis, els tirans més egoistes, els farien —i els la fan— fàcilment justícia. El sou d'un obrer i el d'un miler d'obriers pot ésser modificat ràpidament, però el poder d'un rei resulta molt més difícil d'eliminar. I aquest és el greu mal de la humanitat actual. Encara hi ha reis que resten com a forces invisibles de l'època precientífica de la Sociologia, encara hi ha representants de les forces socials de les fases primitives.

Ja fa molts anys que la doctrina de la sobirania del poble està arrelada, però encara no ha estat totalment i absolutament reconeguda ni ben administrada de manera difusa, *en massa*. D'ací ve l'equívoc dels qui parlen de les masses. Com deia August Comte, "l'opinió ha de desitjar, els escriptors proposar els mitjans, i els polítics realitzar-los. I mentre no s'hagin diferenciat bé aquestes tres

funcions, hi haurà, en més o en menys, la confusió i l'arbitrarietat". Però aquesta és una qüestió només de tècnica, o sigui de mitjans, encara que molt important avui en dia.

La qüestió de fons la podem copsar més esquemàticament si recordem l'antiga llei dels tres estats de Comte. De tant sabuda, gairebé l'hem oblidada. Per sabuda i per vella. Mes avui no hi ha res de vell en allò que fou el pensament liberal del segle passat. Potser és això el que em proposo remarcar amb aquestes consideracions: cal llegir a Spencer, a Stuart Mill, i sobretot a Comte, per trobar que són de plena actualitat. Els fets bèl·lics i polítics allunyat dels principis dels Drets avui resten en un pla molt més de l'Home d'allò que ho estaven ara fa un segle. És que hem anat enrera? No ho crec pas. Els qui han anat endavant són els enemics dels drets de l'home; han exasperat llur fúria i han fet un esforç desesperat davant llur agonia. Per això mateix aquest esforç es duu a terme dins del camp de la cultura més que no pas dins el de la política. Per això, en perdre la batalla material, s'aguditzava la propaganda cultural dels mateixos senyors, disfressats ara de científics.

Hom sap que la filosofia social del segle XVIII era una mena de teoria teològica i abstracta feta per legisladors descreguts, que se'n volien aprofitar com a instruments de dominació. I avui tornem a veure arreu del món el mateix fenomen. Homes d'Estat que,

sense ésser socialistes ni tenir sentiments de simpatia per l'obrer, volen aprofitar-se d'aquesta força com d'una palanca. Homes descreguts que volen manar en nom de Déu i dels sants. *Demagògia i teogògia* són les falses posicions que avui volen destruir la cultura política científica, la qual s'anava obrint camí seriós i segur. I això correspon a la migrada concepció dels homes de ciència que creuen que la Sociologia no ha d'ésser totalment inclosa dins el camp científic.

En l'evolució progressiva de la història, l'home ha passat, segons August Comte, per les tres fases següents: teològica, metafísica i científica. Es a dir, mítica, teòrica i experimental o positiva. El camí fou obert ja fa un segle perquè la vida social i política entrés de ple dins aquesta fase. L'evolució, però, és difícil, i troba obstacles seriosos. Per tal com el poble, que és en definitiva qui resoldrà el problema, ha estat eliminat d'aquest mateix problema. Se l'hi ha escamotejat perquè el poble amorf quedarà sempre exterior i passiu

a la solució constructiva del problema. El poble té la sobirania, però no pot tenir directament les solucions dels problemes de responsabilitat política.

Heus ací, doncs, com en passar dels antics sistemes teocràtics i teòrics als nous sistemes positivistes, hi ha encara un joc complicat de forces i de poders socials.

S'equivocava el gran Comte quan, l'any 1822, deia: "un sistema social que s'acaba i un sistema nou que ha arribat a la maduresa". Aquest sistema nou llavors tot just era a la infantesa i avui s'esberla de madur. Perquè tota l'anomenada democràcia dels últims anys és un sistema encara no despulat de teologia i de metafísica socials. I ara veiem com s'enderroquen aquestes restes amb gran enrenou. La desorganització del sistema social precientífic suposava la caiguda definitiva del poder teològic i del poder militar per a ésser substituïts —en l'ordre espiritual i material correlatius— pels poders industrial i científic.

L'enderrocament i la força d'aquests poders va lligat a la seva

capacitat. Ja fa temps que aquesta capacitat la tenen el poder industrial i el poder científic, però no han arribat a fer-se conscients d'ells mateixos ni tampoc han trobat una lliure concentració dins una fecunditat harmònica. Aquest és un problema que encara no ha estat considerat pels polítics ni pels sociòlegs d'avui i que cal plantejar-se. Hi ha una dissociació entre la capacitat i el poder. Amb un esforç desesperat, els vells amos del poder de l'antic sistema intriguen per mantenir-se en un poder impotent: el de la incapacitat. Mentrestant, per manca d'ambició, els qui tenen capacitat esperen que el poder vagi a llurs mans, però no poden sortir de l'espera i sofreixen una barreja de desil·lusions i d'esperances.

Heus ací l'altra paradoxa de la crisi present. És una luxació de capacitat i poder en una lluita de poders històrics. La lluita de les forces ja desintegrades amb les noves forces del nou i definitiu sistema científic de la vida social, que encara no estan integrades amb prou puresa i solidesa.

INSTITUCIONS JURIDIQUES CATALANES EL CONSOLAT DE MAR

LA posició de Barcelona en la història del dret comercial pren una significació considerable com a lloc on foren elaborades múltiples regulacions importants de diversos aspectes de la vida mercantil i del tràfic naval. La marina mercant i la marina militar, i el sistema d'assegurances marítimes, així com l'organització modèlica i primera a Europa de la banca municipal o Taula de Canvi foren reglamentades a Catalunya d'una manera tan perfecta per aquell temps, que això demostra l'alt nivell a què havia arribat en l'Edat Mitjana el sentit jurídic dels catalans i l'experiència que en la pràctica del comerç i de la navegació havien assolit.

Reculls de consuetuds practicades en molts ports i reforçades per una llarga observança són alguns dels nuclis originaris de la compilació del *Consolat del Mar*; altres dels elements que la integren, adherint-se o barrejant-se amb aquells, són, adés desdoblaments i comentaris de certs articles dels esmentats nuclis primitius, adés noves solucions de determinats casos, adés encara disposicions emanades dels organismes locals en forma d'ordinacions, confirmades en algunes ocasions per l'autoritat régia.

Fora del *Constitutum usus* pisà, el qual conté diverses disposicions de dret marítim, però que no és un text dedicat exclusivament a aquesta matèria, no trobem en la Mediterrània occidental, amb tal caràcter d'exclusivitat, cap document important conegut, de la

baixa Edat Mitjana, que sigui anterior a les ordinacions de la ribera de Barcelona de 1258, als nuclis originaris del *Consolat del Mar* i a l'estatut marítim de Marsella.

Les ordinacions de la ribera de Barcelona de 1258 són d'un gran interès per a la història de dret marítim català. Foren anteriors a tots els nuclis originaris de la compilació del *Consolat* (en la qual elles no van pas entrar), o foren posteriors, per bé que de poc, a algun d'ells? És difícil de precisar-ho; però és cert que anys després de promulgades degueren quedar en oblit, substituïdes, potser, per algun dels nuclis antics del *Llibre del Consolat*. Aquests nuclis originaris haurien estat redactats abans que es produís la decadència de l'organisme del *Consolat del Mar* barceloní. Aquest tribunal degué decaure (si bé havia de renèixer aviat, amb una força nova, en 1347) dintre el primer terç del segle XIV. Llavors, però, la formació dels dos més antics dels nuclis originaris devia estar acomplida, i potser també la del tercer; en altre cas, aquest conjunt de capítols més recents no seria ja atribuïble a Barcelona, sinó més probablement a València on hauria pogut tal volta ésser redactat en temps coincident amb l'època de decadència de l'organisme del *Consolat* de Mar barceloní.

El nucli originari més antic del *Consolat de Mar* estaria constituït, probablement, per una sèrie d'un centenar de capítols relacionats estretament entre

ells per una marcada analogia d'estil de redacció (un cop hom els ha esportats de les afegidures, desdoblaments i comentaris que a molts d'ells varen agregar-se, i quan se'ls ha separat d'altres que entremig s'hi barrejaren). El primer capítol d'aquesta sèrie més vella és el 47 de les antigues edicions típiques. Aquest nucli originari, el més complet quant a varietat de matèries regulades i el títol del qual seria llavors probablement *Costumes de la Mar*, ha d'ésser atribuït a mitjan segle XIII. Alguns dels seus capítols presenten concordàncies notòries, àdhuc sovint identitats literals, amb diversos articles de la rúbrica 27 del llibre IV del Codi de les *Consuetuds* de Tortosa, venerable monument també de la llengua catalana i de la història jurídica de Catalunya. El Codi de Tortosa, estant datat de l'any 1272, resulta que el nucli originari del *Consolat de Mar* ha d'ésser anterior; ja que no és possible admetre l'opinió de Benvingut Oliver segons la qual el redactor del *Consolat* hauria conegut les *Consuetuds*.

A aquest conjunt primer de capítols que contenen usos, normes i costums marítics, de redacció catalana, no degué tardar gaires anys a ésser afegit un articulat, traduït potser del llatí al català, referent als deures recíprocs entre els senyors de les naus i els mercaders, pelegrins, i mariners. Aquest estatut, integrat per una cinquantena de capítols que apareixen no solament relacionats per la uni-

tat de matèria i d'estil de redacció, sinó enllaçats també notòriament uns amb altres, successivament, per mitjà de la fórmula inicial de la majoria d'ells: "Encara és tengut, etc." (versió sens dubte de l'Item tenetur... de la probable redacció original en llatí), pot ésser extret, amb la major versimilitud, d'entre el conjunt complex de la forma darrera de la compilació del **Consolat de Mar**. Qui pogués ésser el redactor de tal estatut, o el qui va promulgar-lo, és impossible d'endevinar-ho. Foren potser aquells prohoms de la ribera de Barcelona dels quals coneixem la important ordinació marítima del 1258? Quant a la data d'aquest estatut, la ignorem també. Potser encara dintre del segle XIIIè., probablement en les seves darreries, foren redactats en català, però tampoc no sabem per qui ni ben bé on, un nombre de capítols presentats en forma casuística, semblants a decisions de jurisprudència i relatius principalment a qüestions de dret mercantil marítim, els quals varen ésser agregats als dos elements anteriors de la compilació del **Consolat** abans indicats; i aquest fou, doncs, el tercer dels seus components fonamentals.

Més endavant, dins el segle XIVè., el conjunt combinat d'aquest triple material fou engrossit amb una pila de notes, glosses i comentaris d'alguns capítols, i declaracions i ampliacions d'altres; i dintre el mateix segle, un quart nucli de capítols va ésser agregat al conjunt precedent: les ordinacions de fets d'armada marítima, que tanquen la compilació.

Així, doncs, la compilació de dret marítim escrita en català, coneguda generalment sota el nom indicat de **Llibre del Consolat de Mar** i integrada pels diversos elements que acabem d'esmentar, resulta indubtablement, com a tal compilació, composta o elaborada en el segle XIVè.

Correspon a les darreries d'aquest segle el manuscrit més antic que ens ha conservat el text del **Consolat**; altres sis manuscrits, més tardans, ens l'han transmès també. Tots concorden essencialment; en tots la forma de la compilació trecentista del **Consolat de Mar** és idèntica, i l'idioma en què apareix redactada és el català. No es coneix pas en altra llengua cap manuscrit medieval del **Consolat**; i això és una prova notòria que la formació d'aquest va tenir lloc a Catalunya.

Els manuscrits esmentats contenen, a més de la nostra compilació trecentista de consuetuds marítimes, documents diversos, privilegis i ordinacions referents també a fets i actes marítimes, o bé al procediment judicial dels tribunals mercantils, coneguts amb el nom de **Consolat de Mar**, o bé relatius a les assegurances marítimes, etc. Alguns d'aquests documents varen restar talment anexats a la compilació del **Consolat** que arribaren després a ésser considerats com a formant-ne part; des de les primeres edicions a finals del segle XVè., a un d'aquells textos, l'ordre judiciari del tribunal del **Consolat de València**, encapçalat tot el conjunt de consuetuds, privilegis i ordinacions marítimes que constituí la forma darrera del codi del **Consolat de Mar**. Entre aquests diversos elements incorporats finalment a la vella compilació mereixen esment especial els capítols del rei En Pere sobre fets i actes marítimes, promulgats a Barcelona en 1340. Però la diferència, entre ells i els textos que constitueixen els nuclis originaris i fonamentals de la compilació està

La Primera Sessió Acadèmica de la S.C.E.P.E.S.

TAL com estava anunciat, el dia 18 de març va celebrar-se al Casal de Catalunya la primera sessió acadèmica de la S.C.E.P.E.S.

Amb la concurrència de la majoria del soci numeraris de la Societat, a les cinc de la tarda el President, Sr. Serra i Moret, va obrir la sessió saludant els presents i exposant la finalitat de l'acte: discutir les ponències presentades per les Comissions d'Estudis Polítics i Econòmics.

El Sr. Serra i Moret, en nom de la Comissió d'Estudis Econòmics, llegí la ponència de *Definicions Econòmiques* i preguntà després als assistents si tenien quelcom a dir sobre la seva totalitat. El Sr. Mas i Perera demanà la paraula per dir:

SR. MAS I PERERA: Vull remarcar la transcendència del tema central de la ponència: "les formes modernes de l'organització econòmica i més especialment l'absorció de funcions per part de l'Estat". Sóc partidari de l'electicisme i de l'objectivitat en l'estudi de les diverses escoles econòmiques i voldria recalcar la complexitat dels problemes plantejats actualment.

Sóc del parer de situar l'home, l'Estat i els organismes super-estatals, per tal com, en economia, hi ha ben caracteritzades les tres etapes processals: la individual, l'estatal i la universal. Tot i que l'Estat sigui l'organisme indicat per endegar l'economia en els tres aspectes susdits, creu que s'escau de propugnar que l'Estat no n'esdevingui l'àrbitre absolut. En primer terme, perquè no sigui convertit en un tirà que esclavitzí els seus ciutadans; en segon lloc, per tal d'evitar l'engreiment dels servidors directes de l'Estat, els quals, en saber-se investits d'autoritat, obren com si realment fossin ells l'Estat i —competents o incapacitats— tracten els altres ciutadans com si aquests fossin els servents i ells els amos, i, en tercer lloc, per no sacrificar d'una manera contraproductiva la iniciativa individual.

Creo més essencial que l'estatisme, la socialització de l'ensenyament en tots els seus graus, per tal com men-

tre l'art de governar no formi part de la cultura general d'un país i només sigui patrimoni de tal o tal altra classe, no serà possible l'eficient participació de totes les classes socials en una cooperació que esdevingui la força motriu del progrés col·lectiu.

SR. SERRA I MORET: Les conclusions que es debaten són fruit d'una anàlisi objectiva dels fets econòmics i han estat adoptades defugint les particulars inclinacions dels membres de la Comissió. Excepció feta de la conclusió 7ª, la ponència ha prescindit de tota consideració de caràcter ètic. I és natural que fos així, puix que la Comissió entén contribuir d'aquesta manera a un millor i més útil estudi dels problemes econòmics, sobretot en vista a les finalitats de les especulacions de la S. C. E. P. E. S. En efecte: la Societat podria examinar els problemes econòmics amb el criteri d'arribar a definicions abstractes o bé amb el d'estudiar-los amb l'amplitud de discussió que reclamen les ciències socials, de les quals la més important és l'Economia. Creiem preferible l'últim sistema, i a ell tenim la totalitat de la ponència.

Hem volgut plantejar serenament la polèmica universal de si cal defensar o combatre la concentració de poders econòmics en mans de l'Estat. En el diàleg entre l'Estat i l'individu hi ha escoles que diuen que són coincidents els interessos personals i els col·lectius. L'Estat, tal com avui el coneixem, és una creació moderna. A mesura que va anar minvant el poder personal del sobirà, va anar creixent correlativament el poder col·lectiu; i la major relació entre l'Estat i l'individu ha estat conseqüència del desenvolupament universal de les relacions humanes. En les funcions estatals més vitals, avui hi intervenen tots els ciutadans. La vida moderna es caracteritza per la interfusió dels interessos individuals i els col·lectius, els quals difícilment poden destriar-se, cosa que exigeix una lleialtat recíproca: així l'individu es troba constantment al servei de l'Estat, i l'Estat ha deixat d'ésser una institució

en que aquests són de caràcter consuetudinari i la redacció deguda probablement a la iniciativa privada, mentre que els capítols del rei En Pere, i altres documents adjuntats així mateix a aquella en la seva forma última i més complexa, havien emanat de l'autoritat pública. Fou

aquesta darrera forma del **Consolat** la que la impremta divulgà, deixant-la així per llargs segles consagrada i afavorint-ne la difusió per tots els països de la Mediterrània occidental.

(Extracte del pròleg de l'edició del **Consolat de Mar**, publicada per l'Editorial Barcino, Barcelona, 1929).

al servei del príncep per posar-se al servei del sobirà que és el poble.

Heus ací l'essència de les nostres conclusions. La Comissió entén:

- 1er. *L'economia es forma i viu per un conjunt de valors i activitats de natura social, i la seva essència és fonamentalment cívica i col·lectiva;*
- 2on. *Si la democràcia civil es mesura per la suma d'intervenció individual en el regiment de la comunitat, la democràcia econòmica ha de consistir en la participació activa de tots en l'ordenació de càrregues i de facultats, en la pluralitat de deures i de drets i en la infusió el més completa possible de les activitats individuals en la vida orgànica general;*
- 3er. *La llibertat econòmica no és de natura distinta que la llibertat civil, i, en certa manera es dosifiquen automàticament es compensen en termes individuals i col·lectius en la mesura que la llibertat immanent de l'individu entra dins l'esfera del compromís general o de la llei;*
- 4rt. *L'esfera del dret civil ve limitada per la llei, la qual és, per altra part, garantia de la inviolabilitat dels drets individuals. Així mateix, l'esfera dels drets econòmics individuals té la natural limitació dels drets econòmics, uns i altres garantits per la llei comuna i tots plegats refosos en l'interès col·lectiu, que és la garantia suprema de tots;*
- 5è. *La universalitat de l'economia és conseqüència de l'elevació de la consciència general i de la creixent comunitat i coparticipació en la concepció de valors, d'utilitat i de fins, i l'àrea de les funcions econòmiques col·lectives creixerà en la mateixa mesura que creixi la solidaritat humana i la unitat de la civilització universal;*

6è. *Les nacions no són unitats econòmiques exclusives, sinó instruments i expressió del sentiment econòmic universal a través de les regions diferenciades per arribar a la coordinació i la unitat general;*

7è. *Els interessos individuals i els col·lectius en una societat harmònica no poden ésser antitètics, i tot allò que fa l'Estat ho fa a través dels individus, i ni aquests ni el conjunt social no perden en la transfusió. La personalitat individual no perd, sinó que guanya quan es projecta sobre el cos social i l'aixamplament de l'acció estatal es fruit de maduresa democràtica i garantia suprema de la integritat dels drets humans més específics.*

SR. CUATRECASAS: Crec que cal aclarir l'abast de la conclusió 3ª: L'economia comença amb el naixement de la interrelació necessària entre els individus, i per tant, el problema consisteix en destriar bé el camp econòmic del polític o el social. L'Economia és quelcom exterior a l'individu, i cal diferenciar la llibertat econòmica de la llibertat civil. Aquesta és intrínseca de l'individu i en canvi aquella es refereix a la vida de relació. Si la conclusió 3ª significa, doncs, que l'Economia pesa i absorbeix l'individu, caldria substituïrla. Entenc que cal solucionar la independència econòmica dels individus, encara que dubto si ha d'ésser per mediació de l'Estat o per garanties individuals; té preferència, però, i és primordial, la llibertat individual, la qual ha d'ésser conreada per la Pedagogia.

SR. ROSELL: Crec que en els temps actuals es dona massa importància a l'Estat, el qual és un organ transitori en la vida humana i, per tant, quan es tracta d'estudiar l'estructura de la societat, cal partir d'organismes més adients a la condició humana.

Els Srs. SERRA I MORET, MAS I PERERA I CUATRECASAS rectifiquen.

Seguidament es posen a discussió,

una a una, les conclusions de la Ponència. Són aprovades, amb petites rectificacions, la 1ª, 2ª, 3ª, 4ª, 5ª i 6ª.

SR. MAS I PERERA: Quan a la conclusió 7ª, crec que cal suprimir la frase que diu: "tot allò que fa l'Estat, ho fa a través dels individus, i ni aquest ni el conjunt social no perden en la transfusió". Aquesta frase podria donar lloc a confusió, puix que l'Estat actua en general, no pas per mitjà dels individus, sinó per mitjà dels seus propis òrgans.

Intervenien en la discussió els Srs. SERRA I MORET I SALA i l'assemblea acorda fer la supressió proposada.

Finalment, s'aproba la conclusió 7ª tal com segueix:

7ª *Els interessos individuals i els col·lectius en una societat harmònica no poden ésser antitètics. La personalitat individual no perd, sinó que guanya quan es projecta sobre el cos social si l'aixamplament de l'acció estatal és fruit de maduresa democràtica i garantia suprema de la integritat dels drets humans més específics.*

SR. SERRA I MORET: Queda, doncs, finida la discussió sobre la ponència de *Definicions Econòmiques*. Seguidament es procedirà a discutir la ponència presentada per la Comissió d'Estudis Polítics sobre *Aspecte polític de les relacions entre els pobles ibèrics*.

El SR. SALA en nom de la Comissió llegeix la ponència.

Fan us de la paraula els Srs. ROSELL, MAS I PERERA, SERRA I MORET i CUATRECASAS, els quals proposen petites rectificacions, i finalment, a proposta del Sr. ROSELL s'aproba en bloc la ponència.

SR. ROSELL: Pel caràcter especial d'aquesta ponència, proposo que sigui traduïda i difosa entre els polítics catalans i no catalans.

L'assemblea així ho acorda.

Considerats després diversos afers d'ordre intern de la Societat, el President aixeca la sessió a les 9,15 hores.

ELS LLIBRES

"EL LABORISMO BRITANICO Y EL PLAN BEVERIDGE", per Frederic Joseph Scheu. Traducció de l'anglès per M. Serra i Moret (Editorial Mundo Atlàntico, Buenos Aires, 1944).

Entre els darrers llibres editats per Mundo Atlàntico cal remarcar aquesta obra de F. J. Scheu en la qual

s'estudien amb diàfana claredat les essències del pla de seguretat social concebut per Beveridge, la comparança amb el règim ja existent a Gran Bretanya, els mitjans de sosteniment i financiació, els efectes en l'àrea sanitària i econòmica general i les probabilitats d'implantació amb el concurs de les forces obreres britàniques, que sempre s'han distingit pel seu temperament pacífic i constructiu. El

llibre, summament entenedor i atractiu, constitueix potser el millor resum d'aquest ambiciós projecte de reforma social —del qual tant s'ha parlat en els darrers mesos—, ensems que és una lliçó completa de l'abast i les possibilitats de la futura institució d'un règim de seguretat social arreu del món. Forma parte de la "Biblioteca de Iniciación Económica" que dirigeix Manuel Serra i Moret. S.

Tota la correspondència a: CHACABUCO 863 "CASAL DE CATALUNYA" - Buenos Aires.

Imprenta Fontana, carrer Perú 796, Buenos Aires (República Argentina)

